
Den hvide Dame paa Heden

Et stykke journalistik af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Den hvide Dame paa Heden

4

Den hvide Dame paa Heden

Den hvide Dame paa Heden

Den hvide Dame paa Heden.

Jp. 1/3 1936

Genoptrykt i "Liv og glade Dage" Pag 15-24[1]

En Jagthistorie af Sognepræst *Kaj Munk*.

DET LAKKER MOD ENDEN med Rævejagten for denne Gang. Alle Jyllands gæve Bøsse mænd skal have en Paa-Gensyns-Salut.

Rejkjær hedder Plantagen, men Rejdikær burde den hedde; for er der noget, den er mig, saa er det rigtig kær. Jorden er velsignet værdiløs; snart er den for lav og sur, og snart hæver den sig i vilde Flyvesandsklitter. Gammel, jævn tyklynget Hede skifter med fyrrebeplantede mørke Dale og bratte knokkelhvide Kløfter. "Gold er den Jord, som Lyngen bær", lyver Digteren; for Heden er netop fuld af Vækster. Er det ikke selve Pulsatilla vernalis, der løfter sit Anemoneansigt i det ødeste øde allerede i Marts-April? Og sidenhen - Ulvefod lister sig rundt mellem Lyngen, og Ensian staar paa Taa og spørger Himlen, om denne virkelig tør kalde sig blaa. Eller skal vi tale om Moserne, gaadefuldt grønne og fyldigt bløde som Tæpperne i Cairos Moskeer, og de sære Lav, der er mønstrede, som var de gjort i Java? Efteraaret kommer og griber i sin Kurv om Halsen og strør Bærrenes Millioner ud mellem Lyngen, Tyttebær, Blaabær, Sortebær, Tranebær. Saa gaar vi rundt om en Enebærbusk; den gynger i Snefoget og leger Italien midt i den danske Vinter. Og atter glider vi frem mod Paaske, og lige mirakuløst utrolig overrasker os Vaarkobjældens Prinsessedejlighed i Ødemarken igen.

Meget Vildt er der ikke herude; men mange Slags er her, og kongeligt er det tillige. Jeg smed mig plat paa min Mave i Sandet en Aften i Sommer, og ikke mindre end 7 mangede Geværer gled mig forbi over Brandbæltet fra Træerne ud i Heden til Græsningen. Gork, gork, gork, siger det, og den snurrer rundt og ser Urkokkens gnistrende Lyre forsvinde bag Bakkekammen. Her staar der et halvtudvisket Harespor i Sandet, og er det der ikke en Grævlingefod? Brede Svømmehudslabber er jappet ind i den gamle Rævegrav, der altsaa er konstitueret som Fødeklínik for en Gravand. Solen er ved at synke, Kragerne skriger op mod en lydløst svævende Ugle, Agerhønsene kalder til Samling, Gæssene rejser sig under heftig Meningsudvekslen fra den ensomme Ager i Ørkenen, faar sig ordnet i Kileform og styrer mod Lavvandssøen imellem Indlandsklitterne. Hjejlen kroner Ensomheden herude med sin tungsindige Klage, som Viberne ler af. Fra de sorte Tørvegrave i Nord kaster Graaænderne sig op til et hastigt Rekognosceringstogt; saa lyner det for mine Øjne og buldrer ind i mit Ansigt, saa Hjertet slaar haardt - Fasanen; men hvad er det, der pludselig farer frem - naa, det er sandt, det er ikke i Aften, det er først et Par Maaneder senere.

*

Altsaa en Sommeraften, stille og lun. Raadyret blev mig slet ikke var, skønt jeg kom lige imod det; men jeg havde den lave Sol bag mig, og den blændede det, saa det ikke saa mig, skønt dets Blik var rettet imod mig. Jeg lagde mig paa Knæ og kravlede frem imod det, ubevægelig, hver Gang det kigger op, og fremad, hver Gang det nipper en Græstot. En Sandrevle er os imellem; nærmere naar jeg og endnu nærmere. Nu kan jeg snart stikke en Finger i Klemme ind i dets ene Klov, hvis jeg har Lyst. Saa snubler jeg over en Ujævnhed, og se! Hvilken Flugt! Hvilken Ynde! Der er altsaa noget, der er skønnere endnu her paa Jorden end unge Piger.

Jeg hælder store Hagl i min Bøsse og stiller mig op mellem Træerne. Afdækker du dig nu, Fader Hjort, og vil ud gennem Kløften, faar du et kraftigt Hil! Hil! Der er Plads paa Væggen derhjemme til endnu et flot Gevir, foruden det 8-endede, jeg fik af den Kronhjort, jeg skød 8 Dage efter dens Død. Men hvad i Alverden er det for et Dyr, der lister ud af Snogdal Plantage paa den anden Side Heden? Det er skinnende hvidt som en nykalket Væg, for lille til at være en Kvie og af en Gangart, der ikke er en Hunds. Hvilket Dyr i de danske Skove er kridhvidt? Jeg er ved at sprænge Øjnene med at stirre og Hovedet med at spekulere. Fænomenet derovre staar stille nu, eller bevæger det sig lidt frem og tilbage? Men hvad er nu det? det er jo ikke hvidt over det hele; noget mørkt anes bag det lyse, ja, det har to Kulører, skiddengraat i den ene Ende og lagenhvidt i den anden. Oho, nu har jeg Løsningen, det er to Hunde, Sommerkvælden har overlistet paa en Hedetur til at hengive sig i Forelskelsens Opgaaen i en Enhed. Men nej, det er det heller ikke; for nu gaar det frem imod mig, saa jeg kan se, der er kun eet Dyr. Og nu forsvandt det naturligvis ude i Lyngen. Det var et Spøgelse. Som Herregaardene flottes sig med deres "hvide Dame", rummer min Hede nu - o Stolthed! - iblandt sine talrige Skatte ogsaa et Stykke Gengangervildt.

Men lige ved Siden af mig ude paa Brandbæltet knejser en yndig bitte buttet Ræv. Den er intet Steds kommet fra, saa den maa være skabt i dette Sekund af en Tue. Jeg løfter Bøssen og tager Sigte; det er min Pligt at skyde; Ingvar mistede forleden paa een Nat 23 Høns; Kre Smidt har i Sommerens Løb maattet skatte over 50 til Fru Mikkil. Det er uudholdeligt. Altsaa maa du dø nu, dit søde lille spidssnudedde Asen. Du er allerede stor nok til at klare dig selv; maaske du har været med paa Røveriet i Forgaars; saa bøder du nu for dine egne Synder; det trøster mig lidt. Den sætter sig ned og gnasker en Loppe, tager saa et Par Spring og snuser til en Lyngtot, sætter sig atter, lægger Halen sirligt om Forbenene, slikker sig om Munden og ser sig listigt omkring. Jeg tager Bøssen fra Kinden; den rejser sig og tøfler hen imod mig og vil ind i Træerne. "Naa", siger jeg til den højt og tydeligt, "vil du derind?" Den spidser Øren og opdager mig; jeg staar urørlig; den kigger længe, ryster saa paa Hovedet, som om den sagde: "Sikke noget, der er stillet op!" Og spanker over mine Fødder ind i Plantagen.

Madum Kirkeklokke begynder at visselulle for Solen, og i det samme dukker det hvide Dyr atter frem fra en Lavning. Det jager Rædslen foran sig paa sin Fart. En Urkok hæver sig skyndsomt og forsvinder, lidt efter en And ligesaa; en Hare tumler op af sit Leje og tager Flugten. Gespenstet har Retning over mod mig; og ved de sidste Straaler fra Solen i Havet, ser jeg, hvad det er: Ræven med en Høne i Gabet. Endnu efter mit Skud ind i Døden holdt

den fast ved sit Bytte, som ikke var en Høne, men to friskslagtede, nydeligt behandlede Hanekyllinger, der smagte elegant næste Middag paa Præstegaardens Bord. Og naturligvis - ak! - var det Rævemor selv, forpjusket, radmager, med Halen slidt af af Sommerens Møje for Føden og Leg med de smaa; hun var ikke til andet end at grave ned under Blommetræet, og paa Frugterne har jeg kendt hende i September. Kylling à la Mikkel og Ræveblommer, er det ikke et genialt Supplement til Madam Mangor: Man *tager* en gammel Hunræv - ikke sandt?

*

Men nu hendes lille Datter, hvordan er det siden gaaet hende? Hun er blevet til et kønt, forslagent Pigebarn, der i Søndags begik et Fejltrin, som førte hende ned i den Lastens Hule, Gravmand og jeg kom forbi Mandag Morgen. Der var Tegn udenfor paa, at Natten just ikke var gaaet med lutter Forsagelse af Kødets Lyst, men Galanerne havde naaet at salvere sig, inden Ordenspolitiet i Gravmands røde, forbidte, ørelasede Skikkelse tonede frem. Hun besvarede hans "Anholdt!" med en Haanlatter, og der udspandt sig i det dybe en Times Samtale, som jeg var en højst interesseret, overjordisk Tilhører til. Saa var hun pludselig ude, opdagede mig og snurrede rundt, inden det gik for min Bøsse, hvorfor *den* var med. Hun mødte Gravmand i Døren, men *vilde* forbi ham og ind igen; de kom i Klemme ved hinanden og bedes forfærdeligt, men Pigen fik sin Vilje, og han maatte give sig. Og Samtalen fortsattes i Gravkammeret inderst inde. Jeg tilbragte to Timer ovenfor i nagende Sult og knirkende Sne og biderhvas Østenvind, uden Læ; men Eksjomfruen lod sig ikke mere til Syne. Tilsidst var der kun een Tanke i mit Hovede, et sløret og svullent Ønske om, at Vorherre for en anden Gangs Skyld vilde se at faa indlagt Centralvarme i Verdensrummet.

Omsider kaldte jeg Ingvar og Kre Smidt til Hjælp; og de var mere end villige til at møde paa Pladsen for Udbetalingen og prøve paa at faa gjort gammelt Regnskab op. Tre Timers Gravearbejde i haardfrossen Jord. Man begynder med Vittigheder og ender med Haabløshed. Og pludselig ramler Spaden paa Røret i tre Alens Dybde. "Der sidder hun inde", siger Gravmand rasende, og den medbragte Staaltraad tilføjer lidenskabsløst, at der er endnu fire Alen til Bunden.

Solen er ved at gaa ned, vi er alle trætte. Skal hun da virkelig naa at pudse os? Det er Synd for de mange smaa Rejkjær-Kyllinger i Moders Liv, der allerede saa smaat er begyndt at drømme om Sommerens Glæder. Hvad, om man prøvede Oles gamle Husraad med at lave en Løkke paa Staaltraaden! Og sandelig har vi Lykken med os. Der kommer hun glidende ud og lader sig fire op som en Spand af en Brønd. Hun spiller "død" paa Jorden et Minut og vover saa Forsøget med et næsten usynligt Trav, og Skuespillet bliver til Virkelighed.

*

Jeg tager hende under Armen, og vi følges ad til Bilen, og undervejs siger hun til mig disse varme og forstandige Ord: "Tak, fordi De lod mig leve dengang, og Tak, fordi De skød mig i Dag. Foraaret modtog mig ved min Fødsel, jeg fik en munter Sommer og et dejligt Efteraar, endogsaa Sneens Festlighed naaede jeg at opleve; og midt i Elskovens svimlende Besættelse blev jeg altsaa kaldt bort. Hvad mere godt havde Livet at byde paa?"

Hvad højere kunde jeg ønske mig? Hannens Troløshed, Ungernes Egoisme, Slid og Slæb og Bekymringer og Alderens Gigt og Tandløshed blev jeg nu sparet for. Maa jeg bede om Lov til som et lille Udtryk for min Erkendtlighed at lade mit Lig beskærme Deres Kones Hals mod Katarrh?"

Kaj Munk.